

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020

תלה"מ 18-11-19435 מ' נ' ב'

בפני כבוד השופטת גילה ספרא-ברנע

ר' מ'

תובע

ע"י ב"כ עוה"ד מיכאל רייכלסון (מינוי הלשכה לסיוע משפטי)

נגד

ס' ב'

נתבעת

ע"י ב"כ עוה"ד אורלי יעקב

בעניין הקטינים

1. א' יליד/ת 2007

2. ב' יליד/ת 2008

3. ג' יליד/ת 2011

פסק דין

לפניי תביעה להפחתת מזונות שהגיש האב נגד האם. הצדדים נישאו כדמו"י ביום *** ומנישואים אלו נולדו שלושת הילדים, [גילאיהם] *** כ-13, כ-12, ו 9 וחצי ("הקטינים").

תמצית העובדות הצריכות לעניין

1. הצדדים התגרשו בשנת 2016 בבית הדין הרבני ב***. במסגרת הליך הגירושין חתמו הצדדים

על הסכם אשר קיבל תוקף של פסק דין על ידי בית הדין הרבני ביום 7.4.16 ("ההסכם הגירושין"). אלה הוראותיו העיקריות:

א. משמורת הקטינים תהיה אצל האם (עמ' 2).

ב. זמני השהות עם האב יתקיימו פעמיים בשבוע החל מהשעה 18:00 כולל לינה וכן בכל סוף שבוע שני החל מסיום המסגרות ועד למוצאי השבת (עמ' 2 סעיף א'-ה').

ג. בהתאם לסעיף א' בעמ' 3 להסכם, הוסכם כי דמי מזונות הקטינים, כולל מדור יושלמו לאם על ידי האב באופן מדורג כדלקמן: מיום 10.3.16 ועד ה-10.11.16 יושלמו 2,000 ₪; החל ממועד זה ועד ליום 10.9.17 יושלמו 4,000 ₪ וממועד זה יושלמו 5,000 ₪ וזאת עד לגיל 18 או מתום הלימודים והחל מתום הלימודים ועד תום שירות החובה בצה"ל ישלם האב שליש מסכום המזונות המשולם לכל ילד.

ד. בנוסף לדמי המזונות, הוסכם כי הצדדים יישאו בחלקים שווים ביניהם בהוצאות חינוך ורפואה חריגות (עמ' 3).

ה. הוסכם שבחשבון הבנק של הצדדים בבנק *** קיימת יתרת חוב בסך 100,000 ₪ ונקבע שבאחריות הבעל לפרוע חוב זה, ואף הודגש כי המזונות שנקבעו במסגרת ההסכם הינם

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020

תלה"מ 18-11-19435 מ' נ' ב'

בכפוף לכך שהאב ישלם את ההלוואה כסדרה. עוד נקבע כי יתרת ההלוואה הקיימת בחשבונם של הזוג בבנק *** בסך 34,000 ₪ וארבעה שיקים בסך 3,176 ₪ ישולמו על ידי האם (עמ' 3 סעיף "חשבוניות בנק משותפים"). לא צוין בהסכם מועד פירעון ההלוואות המשוער.

2. ביום 28.11.16 הגיש התובע בקשה ליישוב סכסוך, כחצי שנה לאחר שהסכם הגירושין אושר וקיבל תוקף של פסק דין. יישוב הסכסוך לא צלח וביום 6.9.17, הגיש התובע תביעת משמורת (תלה"מ 9950-09-17). ביום 15.11.18 ניתן על יד כב' השופט זיתוני, תוקף של פסק דין להמלצות תסקיר העו"ס לפיו הורחבו זמני השהות של האב עם הקטינים כך שישהו עמו בימים שני ורביעי מהשעה 16:30 עד למחרת בבוקר וישהו עם האם בימים ראשון ושלישי עד למחרת בבוקר. בימי חמישי ישהו הקטינים אצל ההורה שלא ישהו עמו באותו סוף השבוע, ובסופי השבוע ישהו הקטינים לסירוגין עם כל אחד מההורים החל מיום שישי בסיום המסגרות ועד ליום ראשון בבוקר. חופשות מהמסגרות החינוכיות יתחלקו באופן שווה בין ההורים וכיוון שהילדים גדולים ולא הולכים לקייטנות, בחודשים יולי-אוגוסט הם ישהו שבוע-שבוע אצל ההורים ("פסק דין המשמורת").

3. ביום 8.11.18 הוגשה התביעה דנן. כתב ההגנה הוגש ביום 13.12.18. בקשת האב להפחתה זמנית של דמי המזונות נדחתה על ידי ביום 27.2.19. דיון קדם משפט התקיים ביום 1.5.19. הרצאות פרטים מעודכנות על ידי הצדדים הוגשו בתאריכים 30.5.19 (והשלמה ב-18.6.19) וכן ב-2.7.19.

4. תצהיר עדות ראשית מטעם התובע הוגש ביום 9.9.19, ותצהיר הנתבעת הוגש ביום 27.10.19. דיון הוכחות במעמד הצדדים התקיים ביום 18.11.19. סיכומי התובע הוגשו ביום 4.12.19 וסיכומי הנתבעת ביום 15.1.20. אני מתנצלת בפני הצדדים על העיכוב במתן פסק הדין.

תמצית טענות התובע

5. לטענת התובע, מאז החתימה על הסכם הגירושין חל שינוי נסיבות מהותי המצדיק את הפחתת המזונות. לטענתו, שינוי הנסיבות חל הן במישור חלוקת הזמן ההורי, הן במישור הכלכלי נוכח השינוי בהכנסות הצדדים והן במישור הדיוני זאת לטענתו נוכח קביעת ההלכה בבע"מ 919/15.

6. התובע טוען כי מאז מועד החתימה על הסכם הגירושין משמורת הקטינים הוגדרה כמשותפת, והורחבו זמני שהותו עם הקטינים זאת בהתאם לפסק דין המשמורת.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020

תלה"מ 18-11-19435 מ' נ' ב'

7. לטענת התובע מצבו הכלכלי גרוע ונאלץ להיעזר באביו לצורך תשלום המזונות. התובע טוען כי עובד במשרה מלאה ב***[עסק] המשפחתי של אביו ומשתכר 7,500 ₪ לחודש בלבד וצירף לתביעתו 16 תלושי שכר התומכים בטענה זו. לטענתו טענה זו לא נסתרה במהלך ההליך ואין בעבודה כי עובד ב*** של אביו כדי ליצור חזקה לפיה שכרו פיקטיבי. נוסף על כן טען כי הנתבעת לא ביקשת לזמן את אביו או רואה החשבון שלו למתן עדות. התובע טוען שמנגד מצבה הכלכלי של הנתבעת השתפר מאוד מאז הגירושים כאשר היא נוהגת ברכב חדש ויקר, מרבה לנסוע לחו"ל, נופשת עם הקטינים בארץ ורכשה לשלושת הקטינים מכשירי טלפון יוקרתיים.

8. לטענתו, מנסיבות אלו נוצר מצב של "הורה עשיר" לעומת "הורה עני", כאשר ידו אינה משגת בין היתר כי חלקו הארי של משכורתו מופנה לצורך תשלום דמי המזונות, שעה שהקטינים נמצאים אצלו חצי מהזמן. לטענתו הקטינים מתלוננים על כך שאינו יכול לקנות להם את מה שהם רוצים, בניגוד לאמם.

9. התובע טוען כי הנתבעת בחרה משיקולי נוחות להתגורר בבית הוריה, המסייעים לה בטיפול בקטינים ואינה משלמת עבור המגורים או הכלכלה כך שכל הכנסתה היא הכנסה פנויה. לטענתו על אף שביקש מהנתבעת כי תתחשב במצבו ובזמני השהות העדכניים, היא פנתה להליכי הוצאה לפועל והוטל עיקול על חשבון העו"ש שלו, כך שהחשבון משמש כיום רק להחזר יתרת ההלוואה מתקופת חייהם המשותפים הצפויה להסתיים במהלך שנת 2019. התובע לא צירף לכך אסמכתא.

10. לטענתו, הסכם הגירושין נערך על ידי אחותה של הנתבעת ובמסגרתו נטל על עצמו את נטל החזר הלוואות הצדדים שנלקחו במהלך חייהם המשותפים, עת סברו הצדדים כי ההלוואות תסתיימנה במועד מסוים, וכפועל יוצא מכך הם קבעו מדרג של תשלומי מזונות. לטענתו, בסופו של דבר התברר כי לוח הסילוקין של ההלוואות היה שונה והוא נאלץ לשאת במזונות המוגדלים יחד עם החזר ההלוואות. לטענתו, פתח על דעת עצמו הליך בבית הדין הרבני ב*** על מנת לבטל את הסכם הגירושין שנחתם שם בשל הטעייה. יוער כי בסיכומיה של הנתבעת, ישנה התייחסות לתוצאות ההליך בבית הדין הרבני, אותה אביא בהמשך.

11. לטענתו הנתבעת סירבה לתת לו להמשיך לשאת בסכום המזונות המופחת עת הסב את ליבה לטעות ופנתה להוצל"פ. התובע טוען כי עקב כך הגיש בקשה לפריסת חוב מזונות העבר לתשלומים ודיון בבקשה נקבע בפני רשמת ההוצאה לפועל ביום 19.10.30. התובע לא הציג כל אסמכתא המבהירה מה חובו העדכני בהוצל"פ ומה גובה החזר החודשי בו נושא.

12. התובע נושא בדמי שכירות בסך 2,300 ₪, וצירף הסכם שכירות לתמיכה בטענתו.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020

תלה"מ 18-11-19435 מ' נ' ב'

13. התובע דוחה את טענות הנתבעת לעניין חוסר או אי תפקודו כהורה משמורן, וטוען כי אין בהן ממש. לטענתו הנתבעת לא הוכיחה שאינו מטפל בקטינים במהלך זמני השהות שלו ושהיא נאלצת לבצע פעולות כלשהן בעניין הקטינים גם בימים בהם שוהים עמו. כמו כן, היא לא פנתה לבית המשפט או גורמי הרווחה בעניין זה, מה שמצביע על כך שהיא סבורה שטיפולו בקטינים הוא טוב ומיטיב.

14. לטענת התובע, מעדותה של הנתבעת ביום 18.11.19 ובהסתמך על המסמכים שהציגה, הכנסתה החודשית עומדת על כ- 30,000 ₪ זאת מעבודה, דמי מזונות וקצבת ילדים. לאור האמור לעיל מבקש התובע להורות על ביטול החיוב במזונות או לחלופין, להורות על הפחתת דמי המזונות לסך של 400 ₪ לכל אחד מהקטינים.

טענות התובעת

15. לטענת הנתבעת, התובע מנהל הליך זה בחוסר תום לב, עת הגיש תביעה זוהה בבית הדין הרבני, שם הכתיר את התביעה כביטול הסכם כאשר הלכה למעשה מדובר בהפחתת מזונות וזאת במטרה להתיש אותה כלכלית ונפשית, וכן שעה שהוא אינו עומד בתשלום דמי המזונות שנקבעו לו למעלה משנה (וגובה חובו בהוצל"פ עומד על 77,118 ₪) גם כשמשמורת הקטינים הייתה אצלה בלבד. בטופס הרצאת הפרטים מיום 30.5.19 ציינה הנתבעת כי הסכום האחרון שהתובע שילם למזונותיו היה 2,000 ₪ ביום 14.10.18.

16. לטענתה, היא והקטינים מתגוררים בבית הוריה המסייעים לה בטיפול בהם, מוציאים אותם מדי יום מן המסגרות ודואגים לכל מחסורם. הנתבעת טוענת כי התובע התלונן פעמיים תלונות שווא במשטרה לפיה הוריה מפעילים אלימות כלפי הקטינים ואילו התלונה נשללה על ידי העו"ס בתיק המשמורת.

17. לטענת הנתבעת, בפועל התובע מתעלם מכל חובותיו הכלכליות, הרגשיות והנפשיות של הקטינים וכל הנטל ממשיך ליפול על כתפיה, גם בימים בהם אמורים לשהות עמו. כאשר הם אינם מרגישים טוב, היא זו המטפלת בהם ושוהה עמם ובימים בהם הם רשומים לחוגים ונמצאים עם האב, הוא מסרב לקחת אותם והיא זו שנאלצת להסיע אותם. לטענתה, בזמנים בהם שוהה עמם, אינו מעסיק את הקטינים או מבלה איתם מחוץ לבית וכל מטרתה של התביעה למשמורת משותפת נועדה על מנת להקטין את דמי המזונות. לטענתה, מלכתחילה מדובר באב שכל רצונו במשמורת משותפת נבע מבצע כסף בלבד, כפי שבא לידי ביטוי במסגרת תסקיר עו"ס לסדרי דין.

18. לטענת הנתבעת, בפועל היא זו הממשיכה לשאת בהוצאות הנוגעות לצרכי הקטינים, לחיי החברה והחוגים שלהם, לטענתה היא זו הרוכשת את מלוא בגדיהם (גם לזמני שהותם אצל

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020

תלה"מ 18-11-19435 מ' נ' ב'

התובע), ציוד לבית הספר וכן שהיא זו המעורבת בכל הקשור למסגרותיהם השונות. הנתבעת פירטה בתצהירה עשרה מקרים אשר ממחישים לטענתה את חוסר תפקודו של התובע. לטענתה, התובע מוכן לממן חוג אחד בלבד לכל קטין, והיא זו שאינה מחסירה מהקטינים דבר. יתרה מכך טוענת שבביתו של האב אין לקטינים תנאים המאפשרים קיום נוח כאשר שלושתם ישנים בחדר אחד.

19. לטענת הנתבעת, אי עמידתו של התובע בתשלומי המזונות אינה נובעת מחסרון כיס שכן הוא עובד אצל אביו ו"משחק" עם המשכורת כפי שנוח לו. לטענתה, שכרו האמיתי של התובע הוא כ-13,000 ₪ נטו שכן עד לפני מספר חודשים דמי המזונות היו עוברים ישירות ממעסיקו (אביו) לידיה, זאת בנוסף לשכר שקיבל התובע בתלוש השכר. לטענה, ידוע לה מידיעה אישית שהתובע עובד "בשחור" וכי יש לו הכנסות נוספות אותן הוא מסתיר מבית המשפט. לטענתה מידיעתה האישית, יכולת השתכרותו הינה גבוהה בהרבה מהמוצג בכתב התביעה ויש להתייחס לעובדה כי התובע עובד אצל אביו ולא בכדי לא צירף תלושים אחרונים.

20. הנתבעת טוענת כי הכנסותיה עומדות על סך של 7,200 ₪ לחודש. עם זאת, היא מודה כי התפתחה עם השנים והרחיבה את תחום עיסוקיה, אך אין בכך בכדי להעיד על הגדלת הכנסותיה בשל העלויות הגבוהות בהן נושאת.

21. הנתבעת טוענת כי תביעתו של התובע למשמורת נבעה אך מהרצון להפחית בדמי מזונותיו וכי כיום ישנו הבדל של 12 שעות שבועיות וכן ארבע לילות נוספים בחודש בין זמני השהות כפי שנקבעו בהסכם הגירושין לבין זמני השהות הקיימים כיום, וכי גם במצב זה מרבית הנטל נופל על כתפיה.

22. לטענת הנתבעת, לא חל כל שינוי מהותי המצדיק סטייה מהסכם הגירושין בדבר דמי המזונות. המבקשת הסתמכה על האמור בהסכם בתקווה לצלוח את השנים הראשונות עד לעליית סכום המזונות בהתאם לאמור בו. לטענתה, התביעה כולה אינה מגובה בראיות ונסמכת על הלכת ביהמ"ש העליון לכאורה, ובהתאם לתנאים המצדיקים סטייה מהסכם גירושין, בעוד שבפועל תנאים אלו אינם מתקיימים בעניינם, קל וחומר כאשר התובע היה הדומיננטי בעת עריכת הסכם הגירושין. לטענתה שינוי ההלכה בבע"מ 919/15 אינו מצדיק את הפחתת דמי המזונות היות והמדובר בהסכם גירושין לו ניתן תוקף של פסק דין עוד בשנת 2016.

23. אשר לטענותיו של התובע כי נושא בהחזרי חובות משותפים של הצדדים טוענת הנתבעת כי הסכם הגירושין כלל הסכמות וויתורים משני הצדדים במלוא העניינים הכרוכים בגירושין, ההסכם הביא בחשבון את הכנסות והוצאות הצדדים, וכל אלו הביאו לקביעת גובה דמי

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020

תלה"מ 18-11-19435 מ' נ' ב'

המזונות. הנתבעת מוסיפה שגם היא לקחה על עצמה התחייבויות שונות והתחשבה במצבו של התובע בכך שהסכימה למזונות מדורגים ולכן עד היום מתגוררת בבית הוריה, מתוך ידיעה והסתמכות על העובדה שהמזונות עתידיים לעלות ותהיה לה רווחה כלכלית שתאפשר לה לשכור דירה לבדה. אשר על כן טוענת כי אין זה ראוי להפריד מתוך הסכם הגירושין את סוגיית דמי המזונות ולבחון זאת במנותק מהסכם הגירושין.

24. הנתבעת מכחישה טענותיו של התובע בעניין נסיעותיה לחו"ל לבין התביעה דנן. לטענתה מצבו הכלכלי של התובע טוב יותר ממצבה, שכן על אף אפשרותו להתגורר בבית הוריו ב***, הסמוך למקום עבודתו, הוא יכול להרשות לעצמו לשכור דירה בעיר *** , על מנת להיות קרוב לבת זוגתו הנוכחית בעוד שהיא נאלצת להמשיך להתגורר בבית הוריה.

הדין החל

25. פסק דין למזונות אינו יוצר מחסום מפני התדיינות חוזרת. יחד עם זאת, לא בנקל יורה בית המשפט על שינוי בשיעור המזונות הפסוקים, אלא רק במקרים חריגים, ולאחר שיוכיח העותר לשינויים כי חל שינוי נסיבות מהותי המצדיק זאת (השוו, למשל: ע"א 363/81 פייגה נ' פייגה, פ"ד לו (3) 187; תמ"ש (נצרת) 52645-02-15 ר.ק. נ' י.ק. (פורסם בנבו, 11.1.16) והאסמכתאות שם; כן השוו: בש"א (ת"א) 13094/08 ק.מ. נ' נ.ק. קטין (פורסם בנבו, 27.04.09)).

26. נטל ההוכחה מוטל על הטוען לשינוי הנסיבות (קרי: התובע). הנטל הינו כבד משקל ויש צורך בשכנוע של ממש שיצדיק סטייה מהמוסכם. פסק דין למזונות צופה מטבעו פני עתיד, כך שרק שינוי משמעותי בנסיבות, אשר לא נצפה ולא ניתן היה לצפות מראש, עת הגיעו הצדדים להסכמות וניתן פסק הדין, יצדיק בחינה חוזרת של בית המשפט בסוגיית המזונות (ע"א 5478/93 כרמי נ' כרמי דינים עליון לח 312; תמ"ש (נצ') 9897-11-09 א.א. נ' ר.א. (פורסם בנבו, 24.12.11)).

גם כאשר בית משפט או בית דין דתי מאשר הסכם, אליו הגיעו הצדדים, אזי אין הוא חותמת גומי והוא בודק, מאשר ונותן תוקף של פסק-דין להסכמות הצדדים. מה גם, שבבוא הצדדים לבית המשפט לאשר הסכם, חזקה כי עשו זאת לאחר שקלא וטריא, בדרך כלל לאחר התייעצות עם עורכי דין, ולאחר איזונים רבים ואחרים, הנוגעים לעיתים לויתור ברכוש כזה או אחר. לעיתים הניתוק וההתבוננות בפריזמה צרה אך ורק בסוגיית המזונות, במנותק מכלל הוויתורים, שנעשו על-ידי הצדדים בעת עריכת ההסכם, חוטאת למטרה העיקרית ואינה נכונה (בג"צ 4407/12 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול לערעורים (פורסם בנבו, 7.2.2013)).

27. גישה זהה עלתה גם מפסק דינה של כב' השופטת אילת גולן תבורי בתמ"ש (פתח-תקוה) 61453-06-13 פלוני נ' פלונית (פורסם בנבו, 19/12/17) שם נקבע, כי כאשר מדובר בתביעה

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020

תלה"מ 18-11-19435 מ' נ' ב'

להפחתת מזונות לאחר שאלה נקבעו בהסכם, הרי שמארג ההסכמות בהסכם, ובהתאם
הוויתורים שעשה כל אחד מהצדדים היה שזור ובלתי מנותק זה מזה ועל כן ומכוח עיקרון
היציבות והוודאות במשפט, כמו גם הסתמכות הצדדים על ההסכם, אין די בכך לשנות
מסכומי המזונות שהוסכמו בין הצדדים עצמם בעבר בהסכם, וקיבלו תוקף של פסק דין
ועדיין יש להוכיח שינוי נסיבות מהותי (סעיף 86 לפסק הדין).

28. משכך הלכה פסוקה היא שאין לראות הבדל בין פסק-דין שניתן על ידי בית-המשפט בסיומו
של הליך משפטי, לבין פסק-דין שאישר הסכם מזונות בנוגע לסוגיה דנן. בשני המקרים לא
תהא הלכת 919/15 כשלעצמה עילה לטענה בדבר שינוי נסיבות או עילה להגשת "תביעה
עצמאית" (תמש (ת"א) 29329-07-16 מ. ג' נ' א. ג'. (פורסם בנבו, 9.11.2017).

29. תנאי שינוי הנסיבות הוא תנאי הכרחי בכדי לקבל תובענה לשינוי סכום מזונות פסוק, אך לא
תנאי מספיק. בנוסף יש צורך בבחינת תום לב של מגיש התובענה, זאת על ידי בחינת השאלת
הבאות: האם מגיש התובענה "משחק בקלפים גלויים" בכל הקשור למצבו הכלכלי והכנסתו;
כיצד התנהל בתשלום מזונותיו השוטפים מאז פסק הדין הפוסק מזונות; האם יצר חובות או
הקפיד על תשלומים שוטפים ובמועד. בחינת "שינוי נסיבות מהותי אינה רק לנוכח שינוי
בהכנסת בן/בת הזוג בלבד, אלא המצב הכלכלי בכלל. (ראו: דבר כב' השופט ח' שרעבי בעמ"ש
53288-03-18 פלוני נ' פלונית (פורסם בנבו, 13.11.2018) המפנה לדבריו של כב' השופט
רובינשטיין בבע"מ 3148/07 פלונית נ' פלונית (פורסם בנבו, 13.6.2007)).

30. התפתחויות שנוצרו לאחר פסק הדין המקורי וניתן היה לצפות מראש, אינן מהוות שינוי
נסיבות מהותי המחייב בחינה נוספת של דמי המזונות. יש לפרש את המושג "שינוי נסיבות"
באופן דווקני, על מנת שלא להפר את האיזון בין סופיות הדיון למצבי החיים המשתנים. (ראו:
בע"מ 3148/07 פלונית נ' פלוני (פורסם בנבו, 13.6.07).

31. לא כל שכן, כאשר דמי המזונות נקבעו בהסכמת הצדדים. ביהמ"ש לא יטה להתערב בשיעור
דמי מזונות שנקבעו בהסכמה, אלא אם הפך החיוב בלתי מאוזן באופן בולט, בנסיבות שלא
ניתן היה לצפותן מראש בעת חתימת ההסכם. (ראו: 4515/92 שטיין נ' שטיין, דינים עליון
לד 643). שינוי בלתי משמעותי על תוצאותיו צריך להיספג על-ידי הצדדים להתדיינות
הקודמת, והם חייבים להתאים עצמם למשמעותו בלי לשוב ולפנות לערכאות" (ע"א 177/81
רחל גלעדי נ' ד"ר ישראל גלעדי, פ"ד לו(3) 179).

32. ביום 1.8.2018 ניתן פסק דינו של כבוד השופט נ' סילמן בתיק תלה"מ (קריות) 18283-10-17
פלוני נ' אלמונית (פורסם בנבו), בשאלה האם בע"מ 919/15 מהווה כשלעצמו שינוי נסיבות

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020

תלה"מ 18-11-19435 מ' נ' ב'

המאפשר שינוי גובה המזונות. במסגרת פסק דינו, ציין כבוד השופט נ' סילמן את הדברים הבאים:

"באיזון בין חשש המדרון החלקלק (מניפולציה), חשש הצפת ההליכים, ובין תחושת הצדק בהפליה בין אבות- שביל הזהב מחייב להותיר את דרישת שינוי הנסיבות על כנה, אם כי להוריד הרף הראייתי הנדרש בשינוי, וגם זאת- במקרה של חלוקה הורית שווה או קרובה.

בעוד עד הלום דרישות הפסיקה היו כי שינוי נסיבות מחייב היות מהותי (הלכת פייגה- 363/81), יורד לשורש החיוב, שינוי שלא ניתן לצפותו, וכיו"ב, הרי לאור בע"מ 919/15 [פורסם בנבו] יש

לאפשר לשינוי נסיבות קל משמעותית, לגישתי, להביא התערבות בחיוב, במיוחד בעת קיום הסדרי חלוקת זמנים שוויוניים או קרוב לכך."

33. ביום 6.9.2018 ניתן פסק דינו של כב' סגן הנשיא השופט א' זגורי בתלה"מ (נצי') 10726-05-18 א.ק. נ' ע.ק. (פורסם בנבו, 6.9.2018) בו קבע כי יש לנקוט באותו "שביל זהב" המוזכר בפסיקתו של כב' השופט נ' סילמן, ולפיו אין בבע"מ 919/15 כשלעצמה כדי להוות לבדה "שינוי נסיבות מהותי", אך יחד עם זאת, מקום שזמני שהות הינם דומים והאחריות ההורית בפועל אכן משותפת ולא מדובר במניפולציה גרידא של אב המבקש לבטל חיוב במזונות או להפחיתם, הרי שכי יהיה בשינוי נסיבות עובדתי קל יותר מבעבר (מבחינת מצב כלכלי של הצדדים) כדי להתערב בחיוב במזונות. יחד עם זאת, קבע כי באשר לדמי מזונות אשר נקבעו בהסכם הכולל איזונים רכשיים ואחרים, יש לבחון את תום ליבם של אבות המעוניינים בקיום הסדר אחריות הורית משותפת, המקיימים הסדרי שהות נרחבים עם ילדיהם ולא מי שאך מבקשים להקטין את המזונות על בסיס הלכת בע"מ 919/15 ואינם יכולים להוכיח שינוי נסיבות מהותי בנוסף לאותה הלכה. כמו כן קביעת כב' השופט א' זגורי כי יש להיזהר מפני מקרים שבהם האחריות ההורית אינה משותפת אלא "על הנייר" בלבד.

דיון והכרעה

34. לאחר ששמעתי טענות הצדדים בדיונים שהתקיימו לפניי, ועיינתי בכלל כתבי הטענות על צרופותיהם, שוכנעתי כי דין התובענה להתקבל באופן חלקי. אפרט נימוקיי.

35. התובע מבסס את טענותיו בדבר השינוי המהותי שחל על שלושה: האחד- שינוי בזמני השהות שלו עם הקטינים וקיום משמורת משותפת הלכה למעשה; השני- שינוי במצבם הכלכלי של הצדדים, והשלישי- בע"מ 919/15 ששינה לטענתו, המצב המשפטי הקיים בנוגע לפסיקת המזונות.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020

תלה"מ 18-11-19435 מ' נ' ב'

36. בדיקת תחולתו של שינוי נסיבות אינה נעשית כאילו הגיעו הצדדים לראשונה לפתחו של בית המשפט, אלא יש לבדוק האם חל שינוי נסיבות מהותי לרעה מהמועד בו ניתן פסק הדין, והאם מדובר בשינוי היורד לשורשו של פסק הדין שנתן תוקף להסכמות הצדדים ומהווה את נקודת המוצא המחייבת (ראו: ע"א 315/78 לוי נ' לוי, פ"ד לג (1) 22 (1978)).

חלוקת זמני השהות

37. עיון במהותו של ההסכם, כפי שפורט לעיל, מעלה כי חלוקת הזמן ההורי כפי שנקבעה בעמ' 2 סעיף א'-ה' היא כ- 40%-60% לטובת האישה. עם זאת, בפסק הדין בהליך המשמורת נקבע שהקטינים ישהו עם האב בימים שני ורביעי מהשעה 30:16 עד למחרת בבוקר וישהו עם האם בימים ראשון ושלישי עד למחרת בבוקר. בימי חמישי ישהו הקטינים אצל ההורה שלא ישהו עמו באותו סוף השבוע ובסופי השבוע ישהו הקטינים לסירוגין עם כל אחד מההורים החל מיום שישי בסיום המסגרות ועד ליום ראשון בבוקר. חופשות מהמסגרות החינוכיות יתחלקו באופן שווה בין ההורים וכיוון שהילדים גדולים ולא הולכים לקייטנות, בחודשים יולי-אוגוסט הם ישהו שבוע-שבוע אצל ההורים.

הווה אומר, ממצב בו שהו הקטינים עם האב כ- 40% מהזמן, בעקבות פסק הדין בתביעת המשמורת, חולקים הקטינים את זמנם בין בתי הוריהם באופן כמעט שווה, 50-50. המדובר בשינוי שאינו משמעותי. בהסכם נקבעה חלוקת זמן הורית כמעט שווה המאפיינת משמורת משותפת או קרוב לכך. כך גם לגבי חלוקת הזמן ההורי בחגים, בחופשות וכו', כפי שפורט לעיל, העיקרון המנחה היה חלוקת זמן שוויונית. לפיכך נראה כי הצדדים ידעו במועד חתימת ההסכם כי הילדים ישהו כמחצית הזמן אצל כל אחד מהם, חרף קביעת המשמורת אצל האם.

38. בין הצדדים מחלוקת עובדתית, האמנם מתקיימים זמני השהות כפי שנקבעו בפסק דין המשמורת. בחקירתה הנגדית העידה האם שהאב לא מקיים את זמני השהות כפי שנקבעו בזמני החופשות של הקטינים, אך כאשר נשאלה על כך, השיבה שלא פנתה לרווחה על מנת להתלונן על אי קיומם (עמ' 15, ש' 11-2). האב העיד בחקירתו כי הקטינים מעולם לא מפספסים ימי לימוד כשאר שוהים אצלו (עמ' 11, ש' 6-1). בדיון מיום 15.11.18 במסגרת תיק המשמורת העידה האם שעל אף שהקטין משחק בחוג ליגה כדורסל, האב אינו מראה מעורבות ולא מגיע למשחקים (עמ' 9 ש' 27) ושהוא באופן שיטתי לא לוקח את הקטין לחוג הכדורסל בימים בו אמורים לשהות עמו כך שהיא נאלצת לצאת מהעבודה או להיעזר באביה ולקחת את הקטין לחוג (עמ' 18 ש' 3-7). התובע הכחיש טענה זו והוסיף שבמקרה המשחקים נפלו על הימים בהם שוהים הקטינים עם האם, כאשר הוא יכול הוא מגיע וכי הנתבעת רשמה הקטינים לחוגים על דעת עצמה (עמ' 11 ש' 11-16).

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020

תלה"מ 18-11-19435 מ' נ' ב'

39. לנתבעת טענות על תנאי שהותם של הקטינים בבית האב. לטענתה הקטינים ישנים שלושתם בחדר אחד בדירתו של האב וב"כ האב אישר זאת במסגרת הדיון מיום 15.11.18 (עמ' 10 ש' 3). לא מצאתי לנכון להתייחס במסגרת פסק הדין לטענות אלו, שכן הנתבעת בעצמה הודתה כי בעת ששוהים עמה, הקטינות מתגוררות עמה באותו החדר (עמ' 20 ש' 24-25).

40. אני סבורה שרווחתם של הקטינים בעת ששוהים אצל האב אכן מטרידה את האם, הוכחה לכך מצאתי בדברי בא כוחה בדיון מיום 15.11.18 לפיהם תסכים להמלצות התסקיר שהמליץ על הגדלת הזמני שהות, תוך בקשה מהאב שייתן יותר מקום לצרכים של הקטינים כאשר שוהים אצלו (עמ' 11, ש' 23-27). האב הודה במסגרת חקירתו הנגדית שגם בימים בהם הקטינים שוהים עמו, הם נמצאים בבית הסבתא (אמא של הנתבעת) עם סיום המסגרות (החל מהשעה 12:30/13:30 ועד שאוסף אותם בשעה 16:00, שם הם אוכלים ועושים שיעורי בית (עמ' 10 ש' 14-15).

41. במסגרת ניתוח חלופה ב' בתסקיר מיום 1.7.18 מציינת העו"ס כי "המניע העיקרי של האב הוא כלכלי ולא טובת הילדים, תואר יותר מפעם אחת כי היו הזדמנויות לאב לבלות זמן עם ילדיו והוא סירב בטענה כי אינו מעוניין לשנות את הסידור הקיים". עוד ציינה כי האב לא הכחיש בפניה כי לאחר קבלת המשמורת המשותפת יפנה לבית המשפט במטרה להקטין את מזונותיו. העו"ס ציינה כי התרשמותה כי מדובר בתביעה כלכלית.

42. יחד עם זאת ציינה העו"ס כי בבואם לבחון את בקשת האב להוספת יום חמישי אחת לשבועיים, הם סבורים שמדובר בהורה אחראי ומסור לילדיו ולא ניכרת מניעה בעניין. כמו כן ציינה שטובת הילדים לקשר נרחב עם שני ההורים. לגבי האם ציינה העו"ס כי ניכר שהאם חוששת מההשלכות הכלכליות של המעבר למשמורת משותפת אך מציגה זאת על ידי חוסר תפקוד האב.

43. אף אם בראיה ראשונית מניע האב בהגשת תביעת המשמורת היה רצונו להביא להפחתה בדמי המזונות, אני מסכימה עם דברי העו"ס שבמבחן התוצאה, ראייה רחבה של טובתם של הקטינים הינה לקשר נרחב עם שני ההורים. להתרשמותי, מדובר באב טוב, מעורב ומשמעותי אשר מעוניין בקשר חם עם ילדיו (ראו למשל הסברו מדוע שוכר דירה הרחוקה ממקום עבודתו אך הקרובה למקום מגורי הקטינים (עמ' 4-13, ש' 2-35)). חיזוק למסקנה זו אני מוצאת כאמור גם בחוות דעתה של העו"ס לעיל. גם האם מונעת משיקול כלכלי בעמדתה ביחס לזמני שהות.

מצבם הכלכלי של הצדדים

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020

תלה"מ 18-11-19435 מ' נ' ב'

44. הנתבעת העידה בחקירתה הנגדית שמצבה הכלכלי השתפר והיא זו שבחרה לא לשכור דירה אלא להתגורר אצל הוריה, לטענתה היא עושה זאת על מנת לעמוד בהחזרי הלוואות (עמ' 15 ש' 18-22). לתמיכה בטענה זו צירפה תדפיס "שערוך כללי" מבנק *** , נושא תאריך 29.5.19 ממנו עולה כי יתרת ההלוואה עומדת על 97,847 ₪. כמו כן, אישרה שהכנסותיה החודשיות ברוטו מעסקה, קצבת הילדים והמזונות מגיעות לכ- 30,000 ₪ ברוטו לפני הוצאות (עמ' 16, ש' 5-8) סכום דומה משתקף גם מדפי החשבון אותם צירפה לתצהירה. התובעת אישרה שרכשה לקטינים טלפונים מסוג איפון 8+ אך טענה שאחותה שילמה עליהם (לא הוצגה לכך אסמכתא) וכן העידה שאינה יכולה להרשות לעצמה לשכור דירה ולגור בה (עמ' 16, ש' 11-12). הנתבעת הגישה לתיק תדפיס יתרות סעיפים לחודשים ינואר עד אפריל 2019 ממנו משתקפת הכנסה ממוצעת בגובה 24,420 ₪ ואישרה במסגרת חקירתה הנגדית שחשבון הבנק ממנו מתנהלת הינו חשבון פרטי ועסקי (עמ' 19, ש' 14-16).

45. במסגרת חקירתה החוזרת העידה שכיום "אני בקושי מכניסה את ה-15,000 נטו... יש חודשים שזה 10,000 ₪, רק הוצאות העסק זה 6,000 ₪ בחודש" (עמ' 20, ש' 28-31). במסגרת עדותה נשאלה הנתבעת מהי העברה חודשית קבועה בסך 500 ₪ לאלטשולר שחם והשיבה "מה אכפת לך אני לא רוצה לענות. זה כסף שהולך לילדים שלי... אני בוחרת לא לענות" (עמ' 19 ש' 17-25). כמו כן העידה שנטלה הלוואה בסך 84,975 ₪ (עמ' 20, ש' 35-36).

46. במסגרת חקירתה הנגדית העלתה לראשונה את הטענה כי היא משלמת להוריה עבור המגורים בביתם. על אף שב"כ הפנה לתצהיר לתמיכה בטענה זו - עיון בתצהיר מעלה כי טענה זו כלל לא הועלתה. הטענה הועלתה על דרך הסתם בעת הגשת הרצאת הפרטים המעודכנת ביום 1/5/19 ושם צורף הסכם שכירות מקורי מ-1/6/16. עוד העידה כי מדי חודש משלמת להוריה בהמחאה, שחתמה עמם על הסכם לפני שלוש שנים (עמ' 17, ש' 26-32) ושמשלמת להם מדי חודש 1,760 ₪ והוצאות חשמל. לא עלה בידי הנתבעת לתמוך טענה זו בראיה כלשהי. הנתבעת הכחישה במסגרת עדותה שממשיכה לגור אצל הוריה מתוך נוחות (עמ' 17, ש' 18) והודתה שנעזרת המון בהוריה, בחברים וקרובים משפחה שתומכים בה כלכלית. אני מקבלת כי מגוריה של האם עם הוריה מהווה עזרה כלכלית שהיא מקבלת מהם.

47. הנתבעת העידה שבגין רכבם של הצדדים מסוג ג'יפ *** אשר על פי הסכם הגירושין נשאר בחזקתה, נאלצת לשלם מדי חודש 2,980 ₪ (עמ' 17 ש' 10-11), דבר המעיד על יכולת לשאת בתשלום הגבוה יחסית ולהחזיק את הרכב.

48. אחד מהרכיבים עליהם סומך התובע את תביעתו הוא שיפור במצבה הכלכלי של הנתבעת. האשה העידה כי אכן ישנו שיפור במצבה הכלכלי, ודו"חות הרווח והפסד אותם צירפה מעידים על מגמת שיפור משמעותי בהכנסותיה. כך בשנת 2017 היה הרווח שלה לפני מס

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020

תלה"מ 18-11-19435 מ' נ' ב'

91,616 ₪, בשנת 2018 - 133,052 ₪, ובשמונה חודשים ראשונים בשנת 2019 163,750 ₪. אין צורך לומר כי מדובר בשיפור משמעותי ומגמת עליה חדה מכ-7,000 ₪ נטו לחודש לכ-17,000 ₪ (משוער לאחר מסים). לא נסתר מעיני השינוי בהכנסות החודשיות בין ארבעת החודשים הראשונים 2019 שצורפו להוצאות הפרטים לאלה בארבעת החודשים העוקבים, שצורפו לתצהיר העדות הראשית, שהביאו לירידה בממוצע.

49. התובע כאמור עובד במשרה מלאה ב*** המשפחתית של אביו וטוען שמשכר 7,500 ₪ לחודש בלבד. הנתבעת כאמור טוענת ששכרו האמיתי של התובע הוא כ-13,000 ₪ נטו ושעד לפני מספר חודשים דמי המזונות היו עוברים ישירות מחשבונו של אביו לחשבונה, זאת בנוסף לשכר שקיבל התובע בתלוש השכר. מבדיקת דפי החשבון אותם צירפה להוצאת הפרטים אכן מופיעות העברות לחשבונה מבנק הפועלים ע"ס 3,500 ₪ בשנת 2008, ולאחר מכן בחודשים אוקטובר עד דצמבר 2018 העברות בסך 2,000 ₪ תחת התיאור "יומן זכות", אשר לא ניתן לייחסן דווקא להעברה מחשבון בבעלות העסק המשפחתי או הוריו של התובע, להבדיל מההעברות ע"ס 3,500 ₪, התואמות גם את ההפרש בין משכורת האב בתלוש לסכום שנוקף בחשבונו מבנק הפועלים העברה מאת ***, אביו, תחת שם העסק בשנת 2018.

50. התובע לא הכחיש בחקירתו הנגדית טענה זו אך טען שעשה זאת רק מספר חודשים על מנת שהנתבעת תקבל את הכספים בזמן והודה כי סכומים אלו הופחתו ממשכורתו (עמ' 12, ש' 17-30). יחד עם זאת הכחיש כי בחודשים בהם העביר אביו את דמי המזונות ישירות לחשבונה של הנתבעת, תלושי השכר שלו עמדו על 7,500 ₪ (ש' 24-26). בתלושי השכר שצירף התובע לא ניתן למצוא כל ראיה לאותה הפחתה נטענת בחודשים אלה, ועל כן המסקנה המתבקשת היא שמשכורתו של התובע גבוהה מזו שהוצגה על ידו והתלושים המונפקים אינם מעידים על הסכום המשולם לו אל נכון. המבקש לא צירף לתצהיר העדות הראשית, שהוגש ביום 10/9/19 תלושי שכר לאחר חודש אפריל 2019.

51. התובע צירף לתצהירו 17 העתקים של תדפיס תנועות חודשי מחשבונו בבנק *** עבור ה- 31.01.18 ועד 31.5.18 מהם לא ניתן ללמוד על היתרות בחשבון הבנק שלו. מתדפיס "חבויות לקוח" מיום 9.8.19 אותו צירף התובע לתצהירו עולה כי סך החובות בחשבון הבנק שלו ב*** עומדים על 8,518 ₪. התובע לא צירף לתצהירו לוח סילוקין עדכני של ההלוואות הנטענות, ובלאו הכי, כנטען על ידו, מועד פירעון ההלוואה חלף במהלך שנת 2019.

52. הלכה היא, כי כאשר בעל עובד בעסק משפחתי, יועבר אליו הנטל בכל הנוגע לקביעת גובה הכנסתו, ויהיה עליו לשכנע את בית המשפט כי משכורתו הינה בסכום המוצהר על ידו. היה ולא יעמוד בהוכחתו, יוכל בית המשפט לקבוע כי גובה משכורתו גבוה מהמוצהר על ידו, וזאת על בסיס הראיות המסתברות לאור רמת החיים, רמת הצריכה, אופן ואופי ניהול משק הבית

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020

תלה"מ 18-11-19435 מ' נ' ב'

וכיוצ"ב תמ"ש (י-ם) 24940/01 ו' א' נ. י' ו' (פורסם בנבו, 31.10.04) וכן ראה תמ"ש 52480/99
פלוגית ואח' נ' פלוני (פורסם בנבו, 16.3.00).

53. ראו גם: תמ"ש (ת"א) 8827-01-10 צ.ע.נ' צ.ד. (פורסם בנבו, 16.5.10) שם נפסק כי עת עסקינן
בבן זוג העובד בעסק הנחזה להיות בבעלות משפחתית, יש לבחון ביתר זהירות את
ההשתכרות המוצהרת על ידו, וזאת נוכח טיבו של עסק שכזה והקלות היחסית של עירוב
כספים פרטיים עם כספי העסק ואפשרותם של בני המשפחה לשלוט ולנתב את כספי העסק
על פי רצונם. ראינו כי כך הדבר בענייננו.

54. התובע צירף לתצהירו קבלות על רכישות מזון בסכומים ממוצעים, קבלות על תשלום בעבור
טיפולים, הניתנים לו במחלקת הרווחה של עיריית *** , בסך ממוצע של 130 ₪ לטיפול. מדפי
החשבון שצירף התובע להוצאת הפרטים המעודכנת מיום 2.7.19 נוכחתי לראות זיכויים
כספיים בחשבונו בסכומים משתנים ואשר אינם תואמים את הסכומים המופיעים בתלושי
השכר שצורפו על ידי התובע (לדוגמה: 1,200 ₪ ביום 18.4.19 , 18.3.19 , 15.1.19 , 19.2.19)
כמו כן, בעיון בדפי החשבון לא נצפתה העברת משכורתו של התובע לחשבון הבנק וייתכן כי
שכרו משולם לו במזומן.

55. שוכנעתי כי הכנסתו המוצהרת של האב כמשתקף מתלושי שכרו אינה משקפת את הכנסתו
האמיתית. כאמור, משמדובר בעסק משפחתי, תלושי השכר הינם למעשה כ"חומר ביד
היוצר" ולא ניתן להסיק מהם כי גובה השכר הנקוב בהם אכן משקף את הכנסתו בפועל של
האב. יתרה מכך, לא נטען על ידי התובע שמשכורתו השתנתה ממועד החתימה על ההסכם
לטוב או לרע, ולכן אני סבורה שאם במעמד החתימה על ההסכם העריך שיוכל לעמוד
בתשלומי המזונות שנקבעו בו, יחד עם החזר חודשי של הלוואות משותפות לצדדים בסך
מאות אלפי שקלים ותשלום דמי שכירות בעיר *** , אני משוכנעת כי שכרו החודשי גבוה
משמעותית מזה המוצג בתלושי השכר שהוגשו על ידו. אני מעריכה את שכרו של התובע על
הצד הזהיר בכ-11,000 ₪ נטו לחודש (5,000 ₪ מזונות שהתחייב בהם, 2,500 ₪ שכר דירה,
ועוד הוצאות אחזקת דירה ומחייה כולל זמני שהות משמעותיים עם הקטינים עוד לפי
ההסכם משנת 2016).

56. אשר על כן, בחינת נסיבות המקרה על רקע ההלכה בדבר שינוי נסיבות מקימה את המסקנה
כי בענייננו, הוכח שינוי נסיבות על ידי התובע. הגדלה קלה של זמני השהות של האב עם
הקטינים והשיפור במצבה הכלכלי של הנתבעת, יש בהם יחד עם הלכת בע"מ 919/15 כדי
להוות שינוי נסיבות מהותי המצדיק התערבות בסכום דמי המזונות באופן זהיר.

הלכת בע"מ 919/15

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020

תלה"מ 18-11-19435 מ' נ' ב'

57. במקרים בהם בית המשפט מגיע למסקנה כי יש מקום לערוך שינוי בדמי המזונות, ולצורך קביעת דמי המזונות המעודכנים, עליו להביא בחשבון שני מרכיבים עיקריים: האחד, שיעור דמי המזונות שהיו נפסקים בהתאם להלכת בע"מ 919/15; השני, "רכיב ההסתמכות", אשר ייגזר כחלק מתוך הסכום בהסכם, תוך התחשבות במכלול שיקולים כפי שפורטו בעמ"ש 53288-03-18 **פלוני נ' פלונית** (פורסם בנבו, 13.11.18), לרבות: האם מדובר בהסכם רכושי כולל או חלקי בלבד, האם בהסכם בוצעו ויתורים ניכרים של מי מהצדדים, האם מדובר בסכום מזונות ברף הנמוך או הגבוה, פעולות כלכליות חריגות שבוצעו בהסתמך על הסכום בהסכם, היקף רכושם של הצדדים, פער ההכנסות, צורכי הקטינים ורמת החיים, וכן שיקולי צדק, יושר ותם לב (ראו: תלה"מ 42487-03-18 **פלוני נ' אלמוני**, פורסם בנבו, 17.3.19).

58. באשר לדין העברי בכל הנוגע לחיוב מזונות ילדים מעל גיל שש שנים, אין חולק כי בבע"מ 919/15 נפסקה הלכה בכל הקשור עם העמדת מזונות בגילאים אלה מדין צדקה על יסוד יכולות השתכרות ההורים, צרכי הקטינים וזמני שהייה שלהם בפועל עם הקטינים, בכפוף לנסיבותיו הספציפיות של המקרה [השוו: בע"מ 817/18 **פלוני נ' פלונית** (מצוי במאגרים המשפטיים; 31.1.18), עמ"ש 14612-10-16 (ת"א) **פ' ב' נ' ע' פ'** (פורסם בנבו; 20.12.17)].

59. בצד סימני הקריאה של הלכת 919/15 בדבר החלה שוויונית עקרונית של החבות במזונות של הורים יהודים כלפי ילדיהם מעל גיל 6 שנים, יצרה אותה הלכה סימני שאלה רבים הנוגעים לתחולה רטרואקטיבית, תחולה במשמורת שאינה משותפת תחולה על בעלי השתכרות נמוכה, סוגיית חישוב המדור, ההתייחסות ל"הכנסה הפנויה" ועוד. על סימני השאלה הללו ניסו ומנסות הערכאות הדיוניות להשיב חדשות לבקרים בעת האחרונה לאור פניות הולכות וגוברות של בעלי דין ומפאת הצורך ביצירת עקביות וודאות ויציבות בהסדרים המשפטיים (ראה דברי כב' השופט זגורי בתמ"ש (נצ') 46640-01-15 **ק.ו. נ' ש.ו.** 27/12/17 (פורסם בנבו)).

60. לאחר שקבעתי כי ישנו שינוי נסיבות מהותי, הרי שיש להתאים את חיובו של התובע הן למצב העובדתי והן למצב המשפטי אשר כאמור, השתנה.

צרכי הקטינים

61. סכום המזונות עליו הסכימו הצדדים אשר על פי ההסכם עומד כיום על הסך של 5,000 ₪ לחודש כולל מדור, הוא על הרף הנמוך לשלושה קטינים. בתביעה זו לא נידונו צרכי הקטינים ולכן במקרים מעין אלו רשאי בית המשפט להעריך את דמי המזונות הנדרשים לקטינים תוך אומדן והערכה. האומדן ייעשה גם על פי ניסיון חייו כשופט אשר בתוך עמו הוא יושב, ועל בסיס ידיעותיו השיפוטיות הכלליות.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020

תלה"מ 18-11-19435 מ' נ' ב'

- ראו: ע"א 687/83 מזור נ' מזור, פ"ד לח(3) 29 (1984); עמ"ש (מרכז) 48671-05-10 ש.ע. נ' מ.ע. (פורסם בנבו, 24.01.2011) ותמ"ש (ת"א) 16207-01-16 ש.ד. נ' א.ד. (פורסם בנבו, 14.9.2017).
62. במשך שנים קבעה הפסיקה באופן כללי כי דמי המזונות ההכרחיים שאינם טעונים הוכחה, עבור ילד אחד, עומדים על 1,350-1,400 ₪ לחודש.
- בע"א 591/81 פורטוגז נ' פורטוגז, פד"י לו(3) 449 פורש כי הצרכים ההכרחיים ומתן צרכים בסיסיים שבלעדיהם אין הילד יכול להתקיים ואלו כוללים צרכי מינימום כגון מזון, ביגוד והנעלה, חינוך וכיוצ"ב.
63. בתקופה האחרונה ניתן למצוא יותר ויותר אשר סבורים כי לנוכח השינויים שחלו עם השנים, יש מקום לעדכן סכום זה ולהגדילו באופן מסוים, עד 1,600 ₪ ויותר. ראה לעניין זה, דבריו של השופט י' שנלר בתיק עמ"ש 46291-01-16 פלונית נ' פלוני [פורסם בנבו] (9.10.2017):
- "ייתכן ואכן הגיעה העת לעריכת שינוי נוסף בעת קביעת סכום המזונות ההכרחיים ובמיוחד לאור הצרכים שהתווספו, כגון כל הקשור באמצעי התקשורת השונים והמחשוב, אשר ניתן לראות בהם, כצרכים הכרחיים" וכן בפסיקתו של השופט צ' ויצמן ברמ"ש 59188-10-18 ש [פורסם בנבו] (החלטה מיום 25.10.2018) נקבע כי את צרכיו של קטין המתגורר בשני בתים ניתן לאמוד אף בסך של 2,250 ₪ לחודש לקטין.
64. משעה שאין אנו דנים עוד במושג "צרכים הכרחיים" כבעבר אלא במכלול צרכי הקטינים (ללא הבחנה בין צרכים הכרחיים לאלו שאינם הכרחיים) וכפי שפורט בהרחבה בדבריה של כבוד השופטת י' שבח בעמ"ש (מחוזי תל אביב-יפו) 32172-11-17 ע. ש. (קטינה) נ' נ. ש. (פורסם בנבו, 10.01.2019) (מכלול הצרכים של הקטין למעט מדור, הוצאות חינוך והוצאות רפואיות חריגות), הרי שיש לגלם את העובדה כי הקטין זקוק למערכת ביגוד, הנעלה, ציוד אישי וכיוצ"ב בשני הבתים גם יחד. היקף הצרכים עלה מאחר והוא כולל את הצרכים הן בבית האב והן בבית האם.
65. ביחס לטענותיה של האם בעניין ביגוד לקטינים ותלבושת בית ספר הכחיש האב טענות אלו וטען שרכש לקטינים תלבושת מספר פעמים, אך "הם יוצאים ממני עם חולצות בית ספר, וחוזרים אלי בלי החולצות" (עמ' 10, ש' 20-21). במסגרת חקירתו הנגדית העיד שלכל אחד מהקטינים יש שמונה חולצות שקנה להם ומאחר והקטינים מגיעים אליו אחרי ששהו אצל הנתבעת במשך שעות מסיום המסגרות, הם יוצאים מבית הסבתא ללא תלבושת בית ספר ולאחר שבוע כל תלבושות בית הספר עוברות אל הנתבעת (עמ' 9, ש' 13-8). עיון בנספחי כתב התביעה אל מול נספחי תצהיר העדות הראשית, מחזק את טענת האם. בהגשת כתב התביעה

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020

תלה"מ 18-11-19435 מ' נ' ב'

להפחתת מזונות בחודש נובמבר 2018 צירף התובע קבלות על הוצאות שונות, רובן מזון ורק אסמכתא אחת על הוצאות ביגוד והנעלה בסך כ-120 ₪. לתצהיר העדות הראשית, שהוגש, כאמור בחודש ספטמבר 2019 צורפו שתי קבלות, אחת על ביגוד והנעלה, קנייה גדולה בסך 574 ₪ מיום 18/4/19, קניה נוספת בחנות אחרת באותו יום בסך 188 ₪ ועוד קניה בתאריך לא ברור, כנראה ינואר 2019 בחנות בגדים אחרת בסך 345 ₪. אמנם האשה לא צירפה כלל חשבוניות קניות, אך צירפה קבלות עבור שיעורי עזר, חוגים, בית ספר וכד'. חזקה כי ציוד, ביגוד והנעלה, שלא נקנו ע"י הורה אחד ניקנו על ידי ההורה האחר או מטעמו. האיש אישר כי שילם עבור חוג הכדורסל של הבן 440 סמוך לפני הדיון שלפני ההוכחות. אני קובעת כי גם כאן יש מצג לצורך הדיון, שאינו עולה בקנה אחד עם נשיאה בהוצאות לא תלויות שהות באופן שוויוני ע"י האב. ראו גם החלטתי מהיום בעניין מענק הקורונה.

66. במסגרת חקירתו הנגדית, הודה האב שלמעט חוג אחד, לא שילם עבור שאר החוגים אליהם רשומים הקטינים והצדדים ממתינים בעניין להחלטת בית הדין הרבני בתביעה לביטול הסכם הגירושין (עמ' 8, ש' 10-17). הנתבעת טענה בסיכומיה כי תביעת התובע בבית הדין הרבני בסעיף המזונות בהסכם נדחתה, אך פסק הדין בבית הדין הרבני לא הובא בפניי, למרות שהיתרתי זאת בהחלטה מיום 18/11/19.

67. לפיכך, אני מעריכה את צרכי כל קטין בסך של 1,600 ₪ לחודש. אשר לדמי המדור: התובע נושא בדמי שכירות בסך 2,300 ₪ לחודש ואילו הנתבעת מתגוררת כיום בבית הוריה. אני מקבלת את טענת התובע כי מגוריה בבית הוריה אינם נובעים מנוחות, אלא מתוך ראייה צופה פני עתיד, לאור הסתמכותה על הסכמות הצדדים במסגרת הסכם הגירושין לפיהם דמי המזונות היו צפויים לעלות באופן מדורג עם השנים, ובשל כך ציפתה לעבור עם הקטינים בהמשך לדירה משלהם. אשר על כן אני מעריכה את דמי השכירות הרעיוניים שתשלם הנתבעת עבור דירה שכורה המתאימה למגוריה עם שלושה קטינים בסך של 3,000 ₪ לחודש. בסך הכל, חלקם של הקטינים בדמי המדור של שני הצדדים עומד על סך של 2,650 ₪ לחודש (50%). אשר להוצאות אחזקת המדור, אני מעריכה רכיב זה בסך של 1,000 ₪ לחודש לכל אחד מההורים ולכן חלקם היחסי של הקטינים עומד על סך של 1,000 ₪. לאור האמור, כלל צרכי שלושת הקטינים יחד הם בשיעור של 8,450 ₪ לחודש.

יישום ההלכה - סיכום ותוצאה

68. הלכת בע"מ 919/15 כפופה לנסיבותיו של כל מקרה ומקרה, ומאז נפסקה ההלכה אף נקבע, לא פעם, כי "תרגומה" לנוסחאות חשבוניות - שהן בבחינת כלי עזר - איננו העיקר ואיננו מחוייב המציאות, לבטח שלא בכל מקרה ומקרה [השוו: בע"מ 817/18 פלוני נ' פלונית (פורסם בנבו, 31.1.18); עמ"ש 14612-10-16 (ת"א) פ' ב' נ' ע' פ' (פורסם בנבו, 20.12.17);

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020

תלה"מ 18-11-19435 מ' נ' ב'

עמ"ש (חיפה) 17309-05-17 ג.ט נ' א.ק (פורסם בנבו, 15.6.18); עמ"ש (מרכז) 11623-07-17
ד.ש נ' מ.ש (פורסם בנבו, 24.6.18).

69. כדבריו של כב' השופט ע' פוגלמן בהלכת 919/15:

"אין מדובר בקביעת נוסחאות אריתמטיות נוקשות הקושרות בין הכנסות ההורים והיקף המשמורת הפיזית המסורה לכל אחד מהם לבין שיעור המזונות. פסיקת המזונות לעולם לא תסמוך אך על "המספרים היבשים" – אם לעניין נתוני ההשתכרות של ההורים, אם לעניין יחס השהייה אצל כל אחד מהם. בטרם יפסוק באופן סופי את סכום המזונות על בית המשפט להוסיף ולהתבונן היטב על התא המשפחתי שלפניו ועל נסיבותיו הפרטניות, ולהבטיח את חלוקת הנטל ההולמת ביותר תנאים אלה. הקביעה תהיה נטועה תמיד במכלול נסיבות העניין, כששיקול העל המנחה אותה הוא טובת הילד ורווחתו בבתי שני ההורים" (סעיף 126 לפסק הדין).

70. נוסחה המשקללת את ההכנסות הפנויות, חלוקת זמני השהות וצרכי הקטינים היא כלי עבודה שימושי לקביעת סכום המזונות, אך יש להתייחס אליה בערבון מוגבל, בשל חוסר היכולת לחשב במדויק - ובמיוחד חוסר היכולת לנבא במדויק - את הערכים המוצבים בנוסחה. לצד הנוסחה, על בית המשפט להעריך את מכלול הנסיבות, ולקבוע את המזונות גם על סמך התרשמות כללית מהצדדים. כך למשל, על בית המשפט להעריך מי מההורים עתיד לשאת בהוצאות שאינן תלויות שהות. בסופו של יום, פסיקת מזונות אינה מדע מדויק, היא נגזרת מתוך נתונים, הערכות ואומדנות, על יסוד מלוא התמונה הנפרשת בפני הערכאה המבררת (ראו: עמ"ש (מחוזי באר שבע) 30516-10-18 י.ר נ' ש.ר (פורסם בנבו, 02.06.2019)).

71. אשר על כן, לא מצאתי לנכון במקרה דנן להחיל את הנוסחה באופן דווקני. במכלול השיקולים, נלקחה בחשבון בראש ובראשונה, העובדה שהתובע עשה דין לעצמו כאשר הפסיק לשלם את דמי המזונות כפי שנקבעו בהסכם הגירושין בעוד שבמקביל הגיש תביעה לביטול ההסכם בבית הדין הרבני ולא המתין עד למיצוי ההליך והכרעה בעניין.

72. בעדותו מיום 1.5.19 חזר על טענתו כי אחות הנתבעת אשר ערכה את הסכם הגירושין טעתה בתאריך סיום ההלוואה וכך יצא שהוא ממשיך לשלם הלוואה נוספת בלי להפחית את הסכום שסיכמו הצדדים להפחית (עמ' 2, ש' 33-35). הנתבעת טענה כאמור בסיכומיה כי בפסק הדין בבית הדין הרבני, הוחלט כי אין כל טעות בהסכם הגירושין ביחס למועד לסיום ההלוואות ופסק לתובע 5,000 ₪ בלבד בגין ההפרשים, אך כאמור לא צורף פסק הדין. הנתבעת העידה כי מנגנון הפחתת המזונות בסמוך לאחר אישור הסכם הגירושין נועד על מנת שהמשיב ישלם את חלקה בחוב ולכן הפחית מסכום המזונות שהיה אמור לשלם (עמ' 19, ש' 1-3) והעידה שהחל מחודש מאי 2019 משלם האב עבור דמי מזונות הקטינים סכום של 5,046 ₪ בהתאם

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020

תלה"מ 18-11-19435 מ' נ' ב'

להחלטה של רשמת ההוצאה לפועל ב*** (עמ' 14, ש' 21-22). הנתבעת אישרה בחקירתה החוזרת בדיון מיום 18/11/19 שהתובע משלם בשלושה – ארבעה החודשים האחרונים דמי מזונות (עמ' 20, ש' 18-22).

73. לא נעלמה מעיני העובדה שתביעת המשמורת הוגשה בחודש ספטמבר 2017, כאשר החל מאותו המועד נדרש האב על פי הסכם הגירושין להתחיל לשלם דמי מזונות גבוהים יותר בסך 5,000 ₪. הוזה אומר, למעט מספר חודשים לאחר אישור הסכם הגירושין, התובע למעשה לא פעל על פיו באופן עקבי בכל הנוגע לדמי מזונות הקטינים, ועל כן אני סבורה כי לא פעל בתום לב.

74. שיקול נוסף שעמד לנגד עיניי הוא יסוד ההסתמכות. כאמור לעיל, בין הצדדים אושר הסכם גירושין אשר כלל תנאים שלובים. הפסיקה התייחסה למזונות ילדים כחלק בלתי נפרד ממערך כולל של הסכם גירושין ואף נקבע כי הסכם הגירושין הוא מעשה רקמה עדינה, שמזונות הילדים הוא אחד החוטים המרכזיים בו. אם פרמת חוט זה, נמצאת מפר את מערכת האיזונים שבסיס ההסכם (ראו: בג"ץ 4407/12 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול לערעורים (פורסם בנבו, 7.2.13)).

75. מצאתי להתחשב במארג ההסכמות בהסכם ובויתורים שעשו שני הצדדים בהתאם להסכמות אלו. האם הסתמכה על התנאים אשר הוסכמו בין הצדדים במסגרת הסכם הגירושין ונטלה גם היא על עצמה התחייבויות כספיות בדוגמת החזר הלוואה שנלקחה על ידי הצדדים בבנק ***. השתכנעתי כי מגורי הנתבעת אצל הוריה החלו מתוך ציפייה מבוססת כי בעתיד תוכל לעבור עם הקטינים לדירה משלה ולא ניתן להתעלם מהסתמכות זו.

76. ב"מכלול השיקולים" הובאו גם בחשבון העובדה שהכנסתה הפנויה של האם גבוהה כיום נוכח המגורים בבית הוריה וצפוי כי הכנסה פנויה זו תקטן לאחר מעבר לדירה שכורה; העובדה כי מדברי הצדדים התרשמתי שהאם פועלת למען קידום הקטינים, העשרתם ופיתוחם באמצעות חוגים ושיעורי עזר למול סירובו של האב לקחת את הקטינים לחוגים בימים בהם שוהים אצלו. יתרה מכך התרשמתי כי האם היא זו הדואגת לרכישת ציוד שאינו תלוי שהות עבור הקטינים ואת העובדה החשובה שעד היום, עת מתקיימים זמני שהות נרחבים לבקשת האב, גם בימים בהם הקטינים שוהים עמו, הם מטופלים אצל הורי האם מסיום המסגרות (החל מהשעה 12:30/13:00) ועד להגעת האב. עזרה מבורכת זו מצד הורי האם מקטינה את הנטל המוטל על האב, קל וחומר בהנחה שללא עזרה זו הייתה נדרשת עזרה חיצונית בעלות נוספת.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020

תלה"מ 18-11-19435 מ' נ' ב'

77. לאחר ששקלתי את כלל השיקולים שתוארו בהרחבה לעיל, אני קובעת כי דמי המזונות יופחתו מעתה, והתובע מחויב להעביר לנתבעת בעבור מזונות הקטינים ומדורם, סך של 2,400 ₪ לחודש ("דמי המזונות") 800 ₪ לכל קטין.

78. אני קובעת כי לפסק הדין לא תהיה תחולה רטרואקטיבית לאור השיקול המרכזי המנחה את בית המשפט: השפעת הקיזוז על רווחת בן הזוג והילדים, והמטרה למנוע חיוב בהחזר כספי מזונות שנצרכו, שעלול ליצור מחסור במשפחה והחובה לשקול הכרה בקיזוז ב"זהירות אנושית וחברתית" (בע"מ 4598/05, 21.11.2005 פורסם בנבו). במקרה דנן המזונות, ששולמו עד כה, ככל ששולמו, שולמו לפי הסכם בין הצדדים, שלהבנתי לא בוטל, ואין מדובר בפסיקת מזונות ביתר בהחלטה או פסק דין עקב בירור עובדות למפרע. השינוי במשמורת ובהכנסה הפנויה של הצדדים, שהביאו לבחינת המזונות מחדש היו ספק-משמעותיים והתכרסמו מטענות חלוקה לא שוויונית למעשה של נשיאה בנטל, אך בהצטרף לשינוי בפסיקת בית המשפט העליון, חושבו מחדש. אני קובעת כי בנסיבות אלה חיוב בהשבת הפרש בין הסכום שנקבע בהסכם לסכום שנקבע בפסק הדין יפגע באיזון המורכב, שנקט גם בפסק דין זה, ועלול להוביל לפגיעה בקטינים באמצעות חיוב האם בהשבת מזונות ש"נאכלו".

79. אין בהוראה זו כדי לפגוע בתוקף פסק הדין של בית הדין הרבני בתביעה, שהיתה תלויה ועומדת לפניו, לביטול ההסכם, והוראות בית הדין יחולו כאמור בו ובגדר סמכותו.

80. דמי המזונות ישולמו לידי האם עד הגיעם של הקטינים לגיל 18 או עד לסיום לימודיהם בתיכון, לפי המועד המאוחר מבין השניים. בתקופת שירות חובה בצה"ל או שירות לאומי יעמוד חיוב המזונות על סך של שליש מהשיעור האחרון ששולם.

81. הצדדים יישאו בחלקים שווים בהוצאות רפואיות חריגות של הקטינים מכל מין וסוג שהוא, לרבות רפואת שיניים, טיפולים פסיכולוגיים/רגשיים, אבחונים (לרבות אבחוני ליקוי למידה) וכל הוצאה רפואית אחרת חריגה אשר איננה מכוסה ע"י קופ"ח ובכלל זה הפרשים לאחר קבלת החזר מכל מקור שהוא. כל החלטה על הוצאה רפואית, שאינה במצב חירום, תתקבל תוך שיתוף והיוועצות בין הצדדים ובהסכמתם, ועל יסוד הוראה רפואית המאשרת את נחיצותה. במקרה של מחלוקת לגבי עלות או נחיצות ההוצאה, יכריע במחלוקת רופא המשפחה המטפל בקטינים או רופא מומחה בתחום הדרוש המוסכם על הצדדים.

82. הצדדים יישאו בחלקים שווים בהוצאות החינוך של הקטינים על פי דרישת מערכת החינוך או המסגרת החינוכית וכן יפעלו בהתאם לאמור בפסק הדין של בית הדין הרבני בכל הנוגע לאופן בחירת חוגים לקטינים ועלותם. כל החלטה על הוצאה חינוכית מהותית תתקבל תוך שיתוף והיוועצות בין ההורים ובהסכמתם. במקרה של מחלוקת לגבי עלות או נחיצות

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020

תלה"מ 18-11-19435 מ' נ' ב'

1 ההוצאה, תכריע במחלוקת יועצת בית הספר/מחנכת הכיתה או גורם חינוכי אחר המקובל על
2 הצדדים.

3
4 83. צד אשר יישא במלוא הסכומים בגין ההוצאות המפורטות בסעיפים 81-82 לעיל, יקבל מהצד
5 השני את חלקו בהתאם לאמור לעיל, וזאת בתוך 10 ימים מהיום שהצד המשלם שלח לצד
6 השני דרישה בצירוף האסמכתא הרלוונטית על התשלום הנדרש בסמס/ וואטסאפ/ דוא"ל/
7 בדואר רשום. אין השולח מחויב להוכיח כי הצד השני קיבל לידי את ההודעה, אלא כי שלח
8 לו באחד מאופני התקשורת המפורטים לעיל.

9
10 84. דמי המזונות יהיו צמודים למדד המחירים לצרכן הידוע במועד מתן ההחלטה דנן ויעודכנו
11 אחת לשנה מיום 15/1/2021, ללא הפרשי רטרואקטיביים. סכום שלא שולם במועדו יישא
12 ריבית והפרשי הצמדה כחוק, בין היום שנועד לתשלום לבין הפירעון המלא בפועל.

13
14 85. דמי המזונות ישולמו לידי התובעת בנוסף לקצבת הילדים המשולמת לה על ידי המוסד
15 לביטוח הלאומי ו/או בנוסף לכל קצבה, גמלה ומענק לימודים להם היא זכאית ככל שהיא
16 זכאית. אשר למענק לימודים, ככל שאין הוראה אחרת בפסק הדין של בית הדין הרבני, הוא
17 ישולם לאם, יקוּזז מהוצאות החינוך והצדדים יחלקו ביתרת ההוצאות. על התובעת למצות
18 את כל ההנחות להן היא זכאית בהתחשב במעמדה המשפחתי ומצבה הכלכלי העדכני.

19
20 86. נוכח תוצאות פסק הדין, איני עושה צו להוצאות.

21
22 המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים ותסגור את התיק.

23
24 ניתן היום, ט"ו אלול תש"פ, 04 ספטמבר 2020, בהעדר הצדדים.

25

26 גילה ספרא-ברננג, שופטת